

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/73/2020
Identifikačné číslo spisu: 2019200217
Dátum vydania rozhodnutia: 02.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2019200217.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: J. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. Q. D. XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., Mariánske námestie 31, Žilina, proti žalovaného: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanému č. 42558-2/2019-BA zo dňa 09.05.2019, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp.zn. 20Sa/12/2019 zo dňa 31.01.2020 takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom sp.zn. 20Sa/12/2019 zo dňa 31.01.2020 zrušil rozhodnutie žalovaného č. 42558-2/2019-BA zo dňa 09.05.2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava č. 3028/2019-TT-DvN zo dňa 01.03.2019 vyslovujúce, že podľa § 104 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a čl. 61 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti. Žalovaný preskúmané rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca bezprostredne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nedosiahol doby poistenia v nezamestnanosti v zmysle platnej slovenskej legislatívy. Z uvedeného dôvodu by bolo možné zohľadniť dobu poistenia v nezamestnanosti dosiahnutú na území Írska (kde žalobca dlhodobo žil a pracoval) do celkovej doby poistenia v nezamestnanosti v súlade s čl. 61 ods. 1 základného nariadenia len v prípade preukázania zachovania pevných väzieb a bydliska na území Slovenskej republiky počas výkonu posledného zamestnania na území členského štátu Európskej únie. Žalovaný mal za to, že so zreteľom na všetky dostupné informácie nie je možné považovať bydlisko žalobcu počas jeho zamestnania v členskom štáte EÚ za zachované na území Slovenskej republiky.

3. Krajský súd vo svojom rozsudku poukázal na skutočnosť, že spornými v konaní medzi účastníkmi neboli otázky skutkového charakteru, ako je dĺžka pobytu žalobcu na území iného členského štátu, frekvencia a účel jeho návratov na Slovensko počas tejto doby, jeho rodinného stavu, zamestnania a iné, týkajúce sa pobytu žalobcu na území iného členského štátu, ale to, či okolnosti tohto pobytu pri ich komplexnom vyhodnotení možno alebo nemožno považovať za svedčiacie o zachovaní bydliska žalobcu a centra jeho záujmov na území Slovenska ako štátu pôvodu, ako aj to, či sa správne orgány pri rozhodovaní vo veci dopustili porušenia procesných predpisov v neprospech žalobcu.

4. Krajský súd konštatoval, že žalovaným predložené stanovisko írskej inštitúcie sociálneho poistenia týkajúce sa obdobnej právnej veci iného žiadateľa o dávku, v ktorom írsky orgán ponecháva právomoc inštitúcii, u ktorej bol nárok na dávku uplatnený, nie je relevantné v predmetnej veci. Nesvedčí o zhodnosti stanovísk členských štátov o určení bydliska osoby, na ktorú sa uplatňuje základné nariadenie, vychádzať však nemožno ani zo záveru, že inštitúcie írška majú iný právny názor, z čoho by vyplývala povinnosť žalovaného pokúsiť sa o dohodu, pričom účelom konania nepochybne nie je vykonávať zjavne bezúspešné pokusy vo vzťahu k zosúladeniu stanovísk členských štátov.

5. Krajský súd uviedol, že žalobca ani neuvádzal, že sa na írske orgány so žiadosťou o poskytnutie dávky obrátil, vzhľadom na jeho vedomosť o tom, že by prekážkou priznania dávky podľa miestnych predpisov bola už skutočnosť, že pracovný pomer rozviazal na vlastnú žiadosť dohodou. Podľa krajského súdu s týmto tvrdením žalobcu sa žalovaný podrobnejšie nevysporiadaval, označil ho za nerelevantné, nespochybňoval ho a napriek tomu sa vo svojom rozhodnutí i písomnom vyjadrení k veci zaoberal možnosťou žalobcu uplatniť nárok na dávku v štáte posledného zamestnania a požiadať o export priznanej dávky do ktoréhokoľvek členského štátu únie, t.j. aj na územie Slovenska (!).

6. Podľa krajského súdu nedostatok stanoviska štátu posledného zamestnania všeobecne nemôže byť prekážkou posudzovania dôvodnosti uplatnenia dávky Sociálnou poisťovňou a zohľadnenia kritérií vyplývajúcich z článku 11 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykonávacieho nariadenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktoré je potrebné považovať za smerodajné, nie však za výlučne relevantné.

7. Krajský súd poukázal na skutočnosť, že žalobcom namietaný úmysel a dôvod jeho pobytu v zahraničí žalovaný nehodnotil, ani nezisťoval, hoci vzhľadom na skutočnosť, že zjavne nejde o prípad určenia bydliska podľa článku 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia dohodou inštitúcií dvoch členských štátov, prihliadnuť bolo potrebné na všetky logicky súvisiace kritériá, vrátane úmyslu a dôvodu pobytu žiadateľa o dávku v zahraničí.

8. Práve vzniknutá procesná situácia správneho konania vyžadovala podľa súdu vykonanie dôslednejšieho dokazovania zahŕňajúceho i výsluch žiadateľa o dávku a prípadne i ďalších osôb (napr. jeho manželky), ako aj dôslednejšie vyhodnocovanie ďalších žalobcom tvrdných a preukazovaných skutočností vo vzájomných súvislostiach - ako jeho životného poistenia, poistenia detí, stavebného sporenia, vykonávania úkonov smerujúcich k nadobudnutiu nehnuteľností na Slovensku, ale aj k spôsobu rozviazania pracovného pomeru a jeho dôvodu, ktorým nepochybne bol záujem o návrat na Slovensko (v súvislosti so žalovaným tvrdnou stabilitou zamestnania a primeranosťou bytovej situácie v Írsku svedčí logicky skôr o zachovaní pevných väzieb žalobcu na Slovensko a o tom, že dôvodom požiadania o dávku na území Slovenska nebol nedostatok nároku na jej priznanie v Írsku), ako aj skutočnosti, že v čase ukončenia pracovného pomeru žalobcu sa jeho manželka už po dobu niekoľkých mesiacov trvale zdržiavala a pracovala na území Slovenska a že jeho deti tu navštevovali školské zariadenia.

9. V neposlednom rade krajský súd uviedol, že argumentácia žalovaného v súvislosti s námietkou žalobcu týkajúcou sa priznania dávky jeho manželke za prakticky totožných okolností, ktoré u neho viedli k jej nepriznaniu, je bez vysvetlenia, v čom bola posudzovaná situácia manželky žalobcu rozdielna, nedostatočnou a nepreskúmateľnou, naznačujúcou porušenie princípu legitímneho očakávania a princípu

rovnosti, vyjadrujúcich požiadavku, aby rozhodovacia činnosť správny orgánov bola v rovnakých alebo obdobných prípadoch ustálená a účastníkmi konania predvídateľná.

10. Vychádzajúc z vyššie uvedeného je podľa názoru krajského súdu posúdenie možnosti zohľadnenia doby poistenia v nezamestnanosti žalobcu získanej na území iného členského štátu žalovaným predčasným a neobjektívnym a jeho rozhodnutie pre nedostatok dôvodov čiastočne nepreskúmateľným a súčasne vydaným bez dostatočne zisteného skutkového stavu veci.

11. Proti rozsudku krajského súdu podal kasačnú sťažnosť žalovaný, pretože má za to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Žalovaný uviedol, že príslušná írska inštitúcia v každom totožnom prípade tvrdí, že z dôvodu, že nejde o spor inštitúcií v zmysle čl. 11 vykonávacieho nariadenia, je posúdenie bydliska podľa stanovisk írskej inštitúcie výlučnou právomocou tej inštitúcie, kde bol uplatnený nárok na dávku v nezamestnanosti. Rovnako ako žalovaný, aj írska inštitúcia má za to, že vo veci posúdenia bydliska žalobcu nejde o spor inštitúcií. V zmysle druhej vety § 196 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nie je potrebné dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne. Vzhľadom na uvedené nepovažoval žalovaný za nevyhnutné požiadať írsku inštitúciu o stanovisko a o názor na bydlisko žalobcu.

12. Ďalej, podľa názoru žalovaného je v konaní o nároku na dávku v nezamestnanosti právne irelevantné, že žalobcovi na území Írska nárok na dávku v nezamestnanosti nevznikol. Podľa názoru žalovanej žalobca nemôže skutočnosť, že mu podľa legislatívy štátu, v ktorom naposledy vykonával zárobkovú činnosť, nárok na dávku v nezamestnanosti nevznikne, zvrátiť tým, že si o túto dávku požiada v inom členskom štáte EÚ.

13. V súvislosti s názorom krajského súdu, na základe ktorého žalovaný nehodnotil úmysel žalobcu a dôvod jeho pobytu v zahraničí žalovaný uviedol, že v zmysle čl. 11 ods. 2 vykonávacieho nariadenia sa úmysel dotknutej osoby považuje za rozhodujúci iba v prípade, ak posúdenie rôznych kritérií, ktoré vychádzajú z príslušných skutočností ako sa uvádzajú v odseku 1, nevedie k určeniu skutočného miesta bydliska. Zároveň uviedol, že ani úmysel a ani dôvody odchodu do zahraničia nie je možné považovať za rozhodujúce skutočnosti svedčiace jednoznačne o bydlisku dotknutej osoby. Žalovaný má za to, že dĺžka prítomnosti žalobcu na území Írska a jeho životná situácia jednoznačne preukazuje, že žalobca si bydlisko na území SR, počas výkonu činnosti zamestnanca na území Írska nezachoval. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 1Sžsk/38/2017 zo dňa 21.10.2018, na základe ktorého „otázka bydliska je koncipovaná ako otázka faktická, ktorá je objektivizovaná až do tej miery, že niekedy ani úmysel (počiatočný alebo i trvajúci) a snaha dotknutej osoby nestačia na zachovanie bydliska v krajine pôvodu. Na tieto účely nie je rozhodujúca na prvom mieste citová väzba k svojmu rodisku či rodičom, ani viac či menej určitý plán raz v budúcnosti sa opäť presťahovať do krajiny pôvodu, ale skutočné bydlisko, teda miesto, kde osoba zvyčajne býva (čl. 1, písm. j/ základného nariadenia).“

14. Žalovaný zastáva názor, že správny orgán dôkladne posúdil zachovanie väzieb žalobcu na území Slovenskej republiky a z dôvodu účelnosti, rýchlosti a hospodárnosti konania nepovažoval za nevyhnutné predvolať žalobcu a duplicitne overovať skutočnosti, ktoré mu už boli známe. Žalovaný má za to, že nadobudnutie nehnuteľnosti na Slovensku po návrate zo zahraničia žiadnym spôsobom nesvedčí o zachovaní bydliska žalobcu na Slovensku počas výkonu zárobkovej činnosti v Írsku. Aj stabilný pracovný pomer žalobcu po dobu šiestich rokov preukazuje vytvorenie jeho bydliska na území Írska.

15. Žalovaný tvrdí, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní nároku na dávku v nezamestnanosti žalobcovej manželky nemohlo byť brané do úvahy, pretože každá žiadosť je posúdená individuálne, v samostatnom konaní.

16. Na základe horeuvedených skutočností žalovaný zastáva názor, že si žalobca bez pochybnosti počas dlhoročného pobytu v Írsku spoločne s celou rodinou vytvoril svoje bydlisko na tomto území, kde

sústredil stredisko svojich životných záujmov. Vzhľadom na uvedené navrhuje, aby Najvyšší súd SR rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

17. Ku kasačnej sťažnosti žalovaného sa vyjadril žalobca. Žalobca má za to, že na prejednávany prípad treba aplikovať čl. 11 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého, ak posúdenie rôznych kritérií, ktoré vychádzajú z príslušných skutočností, ako sa uvádzajú v odseku 1, nevedie k dohode medzi dotknutými inštitúciami, na určenie skutočného miesta bydliska osoby sa za rozhodujúci považuje úmysel tejto osoby, tak ako vyplýva z uvedených skutočností a okolností, najmä dôvody, ktoré ju viedli k presťahovaniu. Žalobca odôvodnil aplikovateľnosť čl. 11 ods. 2 vykonávacieho nariadenia tým, že v prejednanom prípade nedošlo k dohode medzi dotknutými inštitúciami. Práve z tohto dôvodu žalobca má za to, že na určenie skutočného miesta bydliska osoby sa tak za rozhodujúci považuje úmysel tejto osoby. Rovnako ako krajský súd, aj žalobca vytkol žalovanému, že sa nevyporiadal s tvrdením žalobcu o tom, že mu v Írsku nárok na dávku v nezamestnanosti nevznikol. V tejto súvislosti žalobca uviedol, že bol to žalovaný, ktorý mu opakovane vytkol, že nepožiadal o dávky v nezamestnanosti v Írsku, hoci to mohol urobiť. Ak teda sťažovateľ opakovane vo vzťahu k žalobcovi uvádzal, že nevyužil svoje možnosti v Írsku, mal sa realnosťou týchto možností zaoberať.

18. Ďalej, žalobca má za to, že ním predkladané listinné dôkazy nesporne preukázali pravdivosť jeho tvrdenia, že jeho úmyslom bolo vrátiť sa na Slovensko a dôvody jeho odchodu do Írska boli výlučne ekonomické. Prístup k posudzovaniu prípadu žalobcu zo strany sťažovateľa bol výlučne formálny a obmedzil sa na oddelené skúmanie jednotlivých okolností zvlášť bez prihliadnutia na ich vzájomné súvislosti.

19. Čo sa týka právoplatného rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Martin č.k. 3873/2018-MT-DvN zo dňa 10.09.2018, ktorým Sociálna poisťovňa priznala manželke žalobcu nárok na dávku v nezamestnanosti, žalobca poznamenal, že správny orgán konal v rozpore s princípom právnej istoty a legitímnych očakávaní účastníka konania, ak v skutkovo rovnakých prípadoch posudzoval rozdielne.

20. Na záver svojho vyjadrenia žalobca uviedol, že podľa jeho názoru krajský súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, pretože súdne rozhodnutia, na ktorých žalovaný odkazoval, vychádzajú z iného skutkového stavu veci. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobca navrhuje, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

22. V danom prípade bolo potrebné posúdiť najmä to, či žalovaný orgán verejnej správy pri svojom rozhodovaní postupoval zákonným spôsobom tak, aby bol naplnený účel zákona č. 461/2003 <. Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom v čase jeho rozhodovania (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), či bolo dodržané základné a vykonávacie nariadenie, a či žalobca bol, tak ako tvrdil, ukrátený na svojich právach. Predmetom súdneho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava, ktorým uvedený prvostupňový správny orgán rozhodol, že žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti, pretože v posudzovanom období posledných štyroch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nepreukázal žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti, ktorú by mu bolo možné zohľadniť na účely nároku na dávku v nezamestnanosti. Podstatou súdneho konania je skutková otázka, či žalovaná dostatočne ustálil pojem „bydlisko žalobcu“ zo zistení v prejednávaní veci.

23. Medzi žalobcom a žalovaným nie je sporné, že žalobca dosiahol v posudzovanom období štyroch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie dobu poistenia v nezamestnanosti dosiahnutú na území iného členského štátu Európskej únie. Preto v konaní o dávke v nezamestnanosti bolo potrebné zohľadniť príslušné ustanovenia základného a vykonávacieho nariadenia.

24. Podľa § 13 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. <., v znení platnom v rozhodnom období, z poistenia v nezamestnanosti sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytuje dávka v nezamestnanosti.

25. Podľa § 104 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. <., poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky.

26. Podľa čl. 61 ods. 1 základného nariadenia, príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie, znovunadobudnutie alebo trvanie nároku na dávky dosiahnutím dôb poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, v potrebnom rozsahu zohľadní doby poistenia, zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu, ako keby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje. Ak však uplatniteľné právne predpisy podmieňujú nárok na dávky dosiahnutím dôb poistenia, vtedy doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu sa nezohľadnia, iba ak by sa takéto doby považovali za doby poistenia a boli dosiahnuté v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi.

27. Podľa čl. 61 ods. 2 základného nariadenia; s výnimkou prípadov uvedených v článku 65 ods. 5 písm. a/ sa uplatňovanie odseku 1 tohto článku podmieňuje tým, že daná osoba bezprostredne ukončila v súlade s právnymi predpismi, podľa ktorých sa uplatňuje nárok na dávky: - doby poistenia, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby poistenia, - doby zamestnania, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby zamestnania, alebo - doby samostatnej zárobkovej činnosti, ak tieto právne predpisy vyžadujú doby samostatnej zárobkovej činnosti.

28. Podľa čl. 65 ods. 2 základného nariadenia; úplne nezamestnaná osoba, ktorá počas svojej poslednej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, mala bydlisko v členskom štáte inom, ako je príslušný štát a ktorá má naďalej bydlisko v tomto štáte, alebo sa vráti do tohto štátu, má byť k dispozícii službám zamestnanosti v členskom štáte bydliska. Bez toho, aby bol dotknutý článok 64, úplne nezamestnaná osoba môže ako doplňujúci krok prihlásiť sa u služieb zamestnanosti členského štátu, v ktorom vykonávala svoju poslednú činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

29. Podľa čl. 65 ods. 5 základného nariadenia; nezamestnaná osoba uvedená v prvej a druhej vete odseku 2 poberá dávky v súlade s právnymi predpismi členského štátu bydliska, ako keby sa na ňu vzťahovali tieto právne predpisy počas jej poslednej činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba. Tieto dávky poskytuje inštitúcia miesta bydliska.

30. Podľa čl. 11 ods. 1, 2 vykonávacieho nariadenia, ak je rozdiel v stanoviskách inštitúcií dvoch alebo viacerých členských štátov o určení bydliska osoby, na ktorú sa uplatňuje Základné nariadenie, tieto inštitúcie po vzájomnej dohode určia centrum záujmov dotknutej osoby na základe celkového posúdenia všetkých dostupných informácií súvisiacich s príslušnými skutočnosťami, ktoré môžu obsahovať: a) dĺžku a trvalosť prítomnosti na území dotknutých členských štátov; b) situáciu dotknutej osoby vrátane: i) povahy a osobitných vlastností každej vykonávanej činnosti, predovšetkým miesta, kde sa takáto činnosť zvyčajne vykonáva, trvalosti tejto činnosti a dĺžky trvania každej pracovnej zmluvy; ii) jej rodinného stavu a rodinných väzieb; iii) vykonávania akejkoľvek nezárobkovej činnosti; iv) v prípade študentov zdroja ich príjmov; v) jej bytovej situácie, najmä toho, či je táto situácia stabilná; vi) členského štátu, ktorý sa považuje za miesto bydliska osoby na daňové účely (1). Ak posúdenie rôznych kritérií, ktoré vychádzajú z príslušných skutočností, ako sa uvádzajú v odseku 1, nevedie k dohode medzi dotknutými inštitúciami, na určenie skutočného miesta bydliska osoby sa za rozhodujúci považuje úmysel tejto osoby, tak ako vyplýva z uvedených skutočností a okolností, najmä dôvody, ktoré ju viedli k presťahovaniu (2).

31. Podľa čl. 1 písm. j/ základného nariadenia; na účely tohto nariadenia „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

32. Z obsahu administratívneho spisu a vyjadrení účastníkov konania vyplýva, že žalobca podaním doručeným Sociálnej poisťovni dňa 14.01.2019, požiadal o dávku v nezamestnanosti. V posudzovanom období (počas posledných 4 rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie), žalobca nepreukázal žiadnu dobu poistenia v nezamestnanosti na území SR, pretože v tomto období pracoval v Írsku, kde jeho posledné obdobie poisteného zamestnania trvalo od 21.06.2009 do 14.12.2018. V posledných šiestich rokoch jeho pracovný pomer bol uzatvorený v Írsku na dobu neurčitú a tam realizoval aj odvody. Pracovný pomer bol ukončený z iniciatívy žalobcu, ktorý po príchode na Slovensko požiadal o dávku v nezamestnanosti, pretože tu mal a má trvalé bydlisko. V Írsku nepožiadaval o dávku v nezamestnanosti z dôvodu odchodu na Slovensko. V Írsku býval v prenajatej nehnuteľnosti so svojou manželkou P. Y. a dvomi maloletými deťmi. Manželka s maloletými deťmi opustila Írsko 1. augusta 2018. Žalobca uzatvoril manželstvo s P. Y. dňa XX. G. XXXX T. Y. Y. T.. Maloleté deti sa narodili na území Írska, bezprostredne po tom, čo im boli vybavené cestovné pasy rodičia s deťmi vycestovali na územie Slovenskej republiky, kde boli deťom vybavené rodné listy a boli pokrstené. Cestovanie manželky žalobcu za účelom pôrodu na území Slovenskej republiky bolo s ohľadom na vysoké štádium tehotenstva lekármi vyhodnotené ako rizikové. Žalobca 10.01.2005 uzatvoril s KOOOPERATIVOU poisťovňou, a.s. SD3 Futura Plus Kapitálové životné a dôchodkové poistenie číslo XXXXXXXXXXXX. Žalobca v záujme plánovanej budúcej kúpy nehnuteľnosti na území Slovenskej republiky uzatvoril dňa 20. júna 2011 s ČSOB stavebnou sporiteľňou zmluvu o stavebnom sporení. Následne žalobca dňa 17. mája 2012 uzatvoril s KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. IŽP5 - FUTURA INVEST Investičné životné poistenie. Dňa 19. septembra 2012 sa žalobcovi narodil syn J. Y. Po vybavení pasu maloletému dieťaťu sa rodina dlhšie zdržala na území Slovenskej republiky. Manželka žalobcu maloletému uzatvorila na území Slovenskej republiky s Allianz Slovenskou poisťovňou poistnú zmluvu MOJA FARBIČKA. Maloletý J. mal lekárov na území Slovenskej republiky - maloletý navštevoval pediatra v Spišských Hanušoviach MUDr. D. X., imuno-alerologickú ambulanciu v Kežmarku MUDr. J.N. N., očné ambulanciu v Martine MUDr. D. U.. Od septembra 2018 navštevuje pediatra v Trnave - MUDr. E. Ď.. Dňa 21. mája 2015 sa žalobcovi narodila dcéra W.. Rovnako ako v prípade maloletého J., po vybavení cestovného pasu sa rodina dlhšie zdržala na území Slovenskej republiky. Manželka žalobcu uzatvorila maloletej s Allianz Slovenskou poisťovňou poistnú zmluvu MOJA FARBIČKA číslo 9810091639. Maloletá má lekárov na území Slovenskej republiky - navštevoval pediatra D. X.. Ako ročná bola hospitalizovaná vo Fakultnej nemocnici Trnava, detská klinika - oddelenie batoliat. Od septembra 2018 navštevuje pediatra v Trnave - MUDr. E. Ď.. Platby poistného žalobca s manželkou realizovali tak, že prostriedky pravidelne zasielali na bankový účet v SLSP, a.s., z ktorého boli realizované zrážky. Vlastníkom účtu v SLSP, a.s. je manželka žalobcu. Žalobca s manželkou uzatvorili dňa 24. apríla 2017 zmluvu o rezervácii nehnuteľnosti s investorom Arboria B, s.r.o. Dňa 22. mája 2017 bol k uvedenej zmluve o rezervácii uzatvorený dodatok, v zmysle ktorého sa investor zaviazal rezervovať nehnuteľnosť pre žalobcu a jeho manželku do 21. júla 2017. Žalobca dňa 3. júla 2017 uzatvoril s VÚB, a.s. zmluvu o bežnom účte, spolu s manželkou uzatvorili dňa 3. júla 2017 zmluvu o poskytnutí úveru na bývanie číslo XXX/XXXXXX/XX-XXX/XXX s VÚB, a.s. a dňa 21. júla 2017 žalobca požiadal o zmenu zmluvných podmienok z dôvodu pridania poistenia úveru. Manželia dňa 11. júla 2017 uzatvorili s obchodnou spoločnosťou Arboria BD4, s.r.o. zmluvu o budúcej zmluve o prevode vlastníctva bytu. Byt, ktorý bol predmetom zmluvy ešte neexistoval, predávajúci v zmysle zmluvy realizoval výstavbu bytového domu. Do výstavby bytu, ktorý bol predmetom rezervácie a zmluvy o budúcej zmluve o prevode vlastníctva bytu žalobca s manželkou zasahovali a jeho vzhlľad prispôbili vlastným požiadavkám. V byte si vyberali podlahy, dvere, kľučky na dverách, vyberali farby, obklady, zabezpečili si vyhotovenie kuchynskej linky na mieru. Byt financovali z prostriedkov zo stavebného sporenia a z poskytnutého úveru. Dňa 13. septembra 2017 žalobca s manželkou so záložcom Arboria BD4, s.r.o. a VÚB, a.s. uzatvorili zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti číslo XXX/XXXXXX/XX-XXX/XXX. Zelená. Dňa 19. októbra 2017 žalobca s manželkou uzatvorili s VÚB, a.s. dodatok k úverovej zmluve. Žalobca s manželkou uzatvorili dňa 12. júna 2018 zmluvu o poskytovaní vzdelávania pre maloleté deti W. a J.. Za účelom uzatvorenia zmluvy navštevovali rôzne školy už od mája 2018. Manželka žalobcu dňa 15. augusta 2018 uzatvorila pracovnú zmluvu so zamestnávateľom Súkromná materská škola BEST. Výstavba bytového domu bola ukončená v lete roku 2018 a žalobca s manželkou uzatvorili dňa 7. septembra 2018 zmluvu o užívaní nehnuteľnosti. Žalobca

definitívne pricestoval z Írska na územie Slovenskej republiky dňa 18. decembra 2018, kedy pricestoval za svojou manželkou a maloletými deťmi. Deti v tomto čase navštevovali školské zariadenia na území Slovenskej republiky a manželka žalobcu pracovala v škôlke. Žalobca s manželkou napokon uzatvorili zmluvu o prevode vlastníctva bytu po jeho kolaudácii 12. februára 2019. Žalobca sa na územie Slovenskej republiky vracal pravidelne, mimo vyššie uvedených konkrétnych časových údajov, kedy zotrval na území Slovenskej republiky z dôvodu zabezpečovania potrieb rodiny, sporenia za účelom kúpy bytu, zabezpečenia bývania, či vzdelania maloletých detí, cestoval žalobca na Slovensko najmenej 2 až 3 krát ročne za svojou slovenskou rodinou. V Írsku s manželkou bývali výlučne v prenajatých nehnuteľnostiach. V súvislosti s narodením maloletých detí zotrvali v jedinej prenajatej nehnuteľnosti - malý rodinný dom bez pozemku - a to až do odchodu manželky s maloletými deťmi dňa 1. augusta 2018. V Írsku žalobca mal 5 pracovných pomerov, v súvislosti s narodením maloletých detí už pracovný pomer nemenil. V Írsku si nevybudovali bližšie priateľské vzťahy, pravidelnejšie sa stretávali s inými slovenskými rodinami. Aj krstní rodičia maloletých detí sú príbuznými žalobcu. Rodina zo Slovenska žalobcu navštevovala sporadicky. Na území Slovenskej republiky mal žalobca, ako aj jeho manželka trvalý pobyt.

33. Najvyšší súd zistil, že žalovaný rozhodol na základe údajov zo svojho ako aj z informačného systému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, podkladov predložených žalobcom, vyhlásenia žalobcu zo dňa 14.01.2019, zohľadniac potvrdenie ÚI kompetentnej inštitúcie v Írsku, na základe ktorej žalobca nemá nárok na dávku v nezamestnanosti v Írsku, pretože vnútroštátna právna úprava to neumožňuje. Potom, ako žalovaný (vrátane prvostupňového správneho orgánu) posúdil zachovanie väzieb žalobcu na území SR, dospel k záveru, že skutočnosť ako sú: stabilita zamestnania v Írsku (13 rokov), periodicita návštev v SR

2-3 krát ročne (v roku 2018 5-krát ročne), pobyt v Írsku spoločne s manželkou a maloletými deťmi, poukazujú na existenciu väzieb primárne so štátom zamestnania, a nie je možné považovať jeho bydlisko za zachované na území SR. Spoločne so skutočnosťou, že bezprostredne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nebol poistený v zmysle slovenských právnych predpisov, nie je možné podľa žalovaného dobu poistenia v nezamestnanosti získanú na území Írska zohľadniť na účely vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti v súlade s čl. 61 základného nariadenia. V administratívnom spise žalovaného sa nachádza aj stanovisko írskej inštitúcie sociálneho poistenia týkajúce sa obdobnej právnej veci iného žiadateľa o dávku, v ktorom írsky orgán ponecháva právomoc inštitúcii, u ktorej bol nárok na dávku uplatnený.

34. Z dokladov predložených žalovaným kasačný súd nezistil, že by došlo k jednotným stanoviskám dotknutých inštitúcií sociálneho zabezpečenia Írska a Slovenska o určení bydliska žalobcu a žalovaný preto nesprávnym úradným postupom neposudzoval úmysel, t.j. centrum záujmov posudzovanej osoby a vychádzal z toho, že bydliskom žalobcu v čase jeho zamestnania a poistenia na území iného členského štátu bolo územie Írska. V tejto súvislosti Najvyšší súd SR poznamenáva, že žalovaný má povinnosť komunikovať s inštitúciami Írska a v prípade rozdielneho stanoviska sa pokúsiť o vzájomnú dohodu, avšak z obsahu rozhodnutia ani spisového materiálu nevyplýva, že by s inštitúciami Írska konal, hoci sám nebol oprávnený centrum záujmov žalobcu určovať. Žalovaný iba formálne vyhodnotil skutkové okolnosti, ktoré mal k dispozícii z formuláru ÚI, skutočné dôvody práce v zahraničí, charakter pobytu žalobcu v zahraničí a dôvody jeho odchodu z Írska neskúmal a nevyhodnotil. Zo skutočností uvedených v bode 32. tohto rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že aspoň od prvej polovice roku 2017 (kedy žalobca a jeho manželka uzatvorili zmluvu o rezervácii nehnuteľnosti) mal žalobca skutočný záujem sa vrátiť na Slovensko. Najvyšší súd SR súhlasí s názorom žalobcu, na základe ktorého samotná dĺžka pobytu, zamestnanie na území Írska a s ním súvisiace plnenie daňových a odvodových povinností na určenie centra záujmov nepostačuje. Na základe tejto skutočnosti podľa kasačného súdu žalovaná nevenovala dostatočnú pozornosť všetkým údajom uvedeným v administratívnom spise, najmä tomu, že minimálne od roku 2017 boli zjavné kroky žalobcu nasvedčujúce úmyslu trvale žiť na území Slovenskej republiky. Kasačný súd poukazuje na to, že žalobca prejavila nielen úmysel, ale aj konkrétne konala v záujme zachovania bydliska a centra záujmov v SR, o čom práve svedčí skutočnosť prípravy bývania po návrate z cudziny (spoločne s jeho deťmi a manželkou), pričom v konaní nebol produkovaný žiadny dôkaz o rovnocennom postupe so zadovážením si bývania počas zamestnania v Írsku. Uvedená skutočnosť nesvedčí pre jednoznačnosť záveru žalovaného o nezachovaní miesta trvalého bydliska a

väzieb žalobcu na SR. Žalovaný vyvodil tvrdenie o primárnej väzbe žalobcu na štát zamestnania len na základe nesporného zistenia o dobe a existencii samotného zamestnania v Írsku a z obmedzeného počtu návštev v SR, čo je však vzhľadom na vzdialenosť a cieľ pobytu v štáte zamestnania pochopiteľné. Preto sa kasačný súd stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že do Írska žalobcu viedla zárobková činnosť práve v záujme toho, aby si vytvoril finančné podmienky pre rodinný život na Slovensku.

35. V súvislosti so správnym stanovením bydliska žiadateľa o dávky v nezamestnanosti, poukazuje kasačný súd na právne závery rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 9Sžso/35/2012, podľa ktorého: „... vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.987/2009 stanovuje postup pri vykonávaní základného nariadenia č.883/2004, a preto názor žalovanej, že skutočnosti uvedené v čl.11 vykonávacieho nariadenia majú len dokresľujúci charakter pri posudzovaní situácie dotknutej osoby, a že tieto skutočnosti nie sú rozhodujúce, nie je správny. Práve naopak, skúmanie okolností uvedených v čl. 11 vykonávacieho nariadenia pri posudzovaní centra záujmov dotknutej osoby nemožno zúžiť len na posudzovania dĺžky a stability zamestnania. Zobrať do úvahy je potrebné i ďalšie, nielen tam ako príklad uvedené okolnosti v ich vzájomnej súvislosti. Okolnosť, že dôvodom odchodu žalobkyne do iného členského štátu Európskej únie bolo nájsť si prácu, a následná kúpa bytu na území SR zjavne nasvedčujú úmyslu žalobkyne trvalo žiť na území SR. Žalovaná vyvodila záver o primárnej väzbe žalobkyne na štát zamestnania len z doby trvania zamestnania na území Veľkej Británie. Pokiaľ za potvrdenie takého záveru považovala obmedzený počet návštev žalobkyne v Slovenskej republike, takú okolnosť, vzhľadom na vzdialenosť a cieľ pobytu v štáte zamestnania so zohľadnením možností pracovného voľna (dovolenky) nemožno považovať za relevantný dôkaz zániku centra záujmov na území SR".

36. Pre posúdenie miesta bydliska je potrebné skúmať i ďalšie okolnosti, nielen dĺžku zamestnania a bývanie pracovníka, avšak v danom prípade orgány verejnej správy uvedeným spôsobom nepostupovali. Rovnako ako krajský súd, aj najvyšší súd zastáva názor, že závery žalovaného nie sú doložené dostatočne vykonaným dokazovaním a bez podrobného a bezprostredného vypočutia žiadateľa o dávku v nezamestnanosti nie je možné určiť „centrum záujmov dotknutej osoby" podľa čl. 11 vykonávacieho nariadenia. Na základe doterajšieho dokazovania preto nemožno, bez akýchkoľvek pochybností, stotožniť sa s názorom žalovaného, že o mieste bydliska žalobcu, na základe kritérií uvedených v čl. 11 ods. 1 vykonávacieho nariadenia, pochybnosti nevznikli a preto nebolo možné aplikovať čl. 11 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, teda skúmať aj úmysel dotknutej osoby. Ako to vyplýva z rozsudku najvyššieho súdu sp.zn. 9Sžso/35/2012, na ktorý najvyšší súd vyššie poukázal, Krajský súd v Trnave nepostupoval v rozpore s ustálenou judikatúrou kasačného súdu, že centrum záujmov žalobcu sa nezakladá na území Slovenska. V danej oblasti je potrebné pristupovať ku každej veci individuálne, prihliadať na všetky osobitosti každého prípadu, a preto nemožno na skúmanú vec aplikovať závery v skutkovo odlišných prípadoch, na ktoré poukazoval sťažovateľ v kasačnej sťažnosti.

37. Najvyšší súd poukazuje, že jednou zo základných zásad vnútorného trhu EÚ je voľný pohyb osôb. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES zo dňa 29. apríla 2004 o práve občanov únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov upravuje základné zásady vnútorného trhu, teda voľný pohyb osôb a udeľuje každému občanovi únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, s výhradou obmedzenia podmienok uvedených v zmluve a opatrením prijatým na tento účel (bod 1 citovanej smernice). S poukazom na ustanovenia tejto smernice bude povinnosťou správnych orgánov v ďalšom dokazovaní sa vysporiadať so skutočnosťou, že žalobca tým, že odišiel za prácou do iného členského štátu a tým si aj uplatňoval právo občana SR na voľný pohyb a zdržiavania sa v rámci územia iného členského štátu, a teda realizoval základnú zásadu vnútorného trhu EÚ, a to voľný pohyb osôb, a či posudzovanie otázky bydliska v zmysle argumentov, ktoré vymedzil žalovaný v preskúmanom rozhodnutí by nebolo v rozpore s uplatňovaním základného práva občana EÚ na slobodný pohyb v rámci EÚ.

38. Čo sa týka konštatovania žalovaného, na základe ktorého rozhodnutie o priznaní nároku na dávku v nezamestnanosti manželke žalobcu nemôže byť brané do úvahy v tomto konaní, pretože Sociálna poisťovňa sa rozhoduje o každom uplatnenom nároku individuálne, je absolútne neakceptovateľné. Žalovaný nevysvetlil, v čom vidí rozdiel medzi životnou situáciou žalobcu a jeho manželky. Práve z tohto

dôvodu najvyšší súd má za to, že rozhodnutie žalovaného je nedostatočné a nepreskúmateľné, naznačujúce porušenie princípu legitímneho očakávania a princípu rovnosti, vyjadrujúcich požiadavku, aby rozhodovacia činnosť správny orgánov bola v rovnakých alebo obdobných prípadoch ustálená a účastníkmi konania predvídateľná.

39. Z uvedených dôvodov aj kasačný súd v zhode s názorom krajského súdu dospel k záveru, že sťažovateľ dostatočným spôsobom neskúmal a neodôvodnil, že žalobca si počas výkonu zamestnania (a platenia poistenia) v inom členskom štáte EÚ nezachoval centrum svojho záujmu, ako aj bydlisko na území Slovenskej republiky, a preto jeho kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP.

40. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 175 ods. 1 a 2 SSP a § 467 ods. 1 SSP tak, že v konaní plne úspešnému žalobcovi priznal voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

41. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v pomere hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 k § 463 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.